

Järjestöjen kannanotto: hallitusohjelmaan sisällytettävä puhevammaisten ihmisten lukumäärän selvittäminen

Puhevammaisten asiain neuvottelukunnan jäsenet Aivoliitto ry, FDUV ry, Erialaisten oppijoiden liitto ry, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, Kehitysvammaliitto ry, Puhevammaisten Vertaistukiyhdistys ry ja Suomen CP-liitto ry esitämme, että uuteen hallitusohjelmaan **sisällytetään puhevammaisten ihmisten lukumäärän selvittäminen**.

Kommunikointi on ihmisoikeus

Yhteiskunnan tulisi olla yhdenvertainen kaikille. Puhevammaiset ihmiset ovat kuitenkin kertoneet kansalaisjärjestöille toistuvista heihin kohdistuvista loukkauksista, joita on käsitelty Puhevammaisten asiain neuvottelukunnassa. Puhevammaiset ihmiset sivuutetaan heitä itseä koskevissa henkilökohtaisissa asioissa.

Vammaisten ihmisten elämää koskeva lainsäädäntö on suurten muutosten alla. Puhevammaisten ihmisten huomioimista lainsäädännössä ja palveluissa haittaa se, että heidän lukumäärästään ei ole tehty selvitystä. Viimeisin arvio, 65 000, on tehty 20 vuotta sitten yhdessä puhevamma-alan järjestöjen kanssa. Sitten on todettu, että lukumäärä on reilusti alakanttiin eikä sisällä aivoverenkiertohäiriöiden, muistisairauksien tai lasten kielihäiriön aiheuttamaa toimintakyvyn merkittävää alenemaa kommunikoinnin osalta. WHO:n kansainvälisiin laskelmiin suhteutettuna puhevammaisten ihmisten lukumäärä Suomessa olisi vähintään 120 000.

Puhevammaisuuden kirjon määrittely on perusta lukumäärän selvittämiseksi

Puhevammaisuuden käsitettä on määritelty uudelleen 2022–2023 yhdessä puhevammaisten ihmisten, puhevamma-alan järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Uudelleen määrittely oli tarpeellista, koska alkuperäinen määritelmä oli 1990-luvulta eikä huomioinut laajasti toimintakyvyn eri osa-alueita.

Puhevamma vaikuttaa sosiaaliseen toimintakykyyn rajoittamalla osallistumista ja kommunikointia. Rajoitteita voi olla puheen tuotossa, sen ymmärtämisessä tai vuorovaikutukseen osallistumisessa. Myös lukeminen ja kirjoittaminen voi olla vaikeaa.

Puhevamma taustalla on jokin neurologinen sairaus tai vamma tai muu toimintakykyyn vaikuttava pysyvä tai tilapäinen häiriö tai ominaisuus. Häiriö voi olla synnynnäinen tai myöhemmin kehittyvä, ja haitan vaikeusaste vaihtelee runsaasti. Haitan vaikutukset vaihtelevat riippuen ympäristön asettamista esteistä, eri tilanteista ja niihin osallistuvista muista ihmisistä sekä ihmisen omasta kokemuksesta. Ihmiset, joilla on puhevamma, ovat hyvin heterogeeninen joukko oirekvaltaan ja tuen tarpeiltaan. Kirjon laajuuden vuoksi puhevammaan liittyvä termistö on edelleen vakiintumatta.

Puhevamma johtaa helposti näkymättömyyteen, yksinäisyyteen, syrjäytymiseen ja vaarantaa itsemääräämisen. Kirjioon kuuluvat ihmiset tarvitsevat apua kommunikoinnissa. Apuna voi olla puhetta tukeva ja korvaava kommunikointikeino, toisen ihmisen tuki tai esteetön yhteiskunta.

Tarvitaan selvitys puhevammaisten ihmisten lukumäärästä

Puhevammaisten ihmisten lukumäärää ei ole perusteellisesti selvitetty. Uuden hallituksen tulisi sitoutua selvittämään puhevammaisuuden kirjoon kuuluvien henkilöiden lukumäärä yhdessä järjestöjen kanssa ja tuon tiedon perusteella varmistamaan heille yhdenvertaiset palvelut ja aseman.

Lisätietoa

- Kehitysvammaliitto ry / Eija Roisko, Tikoteekin johtaja, p. 040 590 3801
- Puhevammaisten Vertaistukiyhdistys ry / Satu Rautiainen, puheenjohtaja, satu.rautiainen(ät)dnainternet.net
- Aivoliitto ry / Mika Pyykkö, toiminnanjohtaja, p. 0400 841 662
- FDUV ry / Lisbeth Hemgård, toiminnanjohtaja, p. 040 526 43 69

Espoossa 8.3.2023

Kehitysvammaliitto ry

Susanna Hintsala

toiminnanjohtaja

Puhevammaisten Vertaistukiyhdistys ry

Satu Rautiainen

puheenjohtaja

Aivoliitto ry

Mika Pyykkö

toiminnanjohtaja

FDUV ry

Lisbeth Hemgård

toiminnanjohtaja

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Risto Burman

toiminnanjohtaja

Suomen CP-liitto ry

Juha Lappalainen

toiminnanjohtaja

Erilaisten oppijoiden liitto ry

Sarianna Reinikainen

toiminnanjohtaja